

între graiurile morave de est (și putem preciza că este vorba de graiuri morave de sud-est). De ex.: *ja su*³ „eu sînt“, *ti si* „tu ești“, *on je* „el este“, *mi zme* „noi sîntem“, *vi ste* „voi sînteți“, *on' i su* „ei sînt“ (de subliniat faptul că noi nu am notat vreo deosebire între forma persoanei I-a sg. și cea a persoanei a III-a plural, care în alte graiuri morave, cum sînt cele *dolene*, apare forma *sú* „(ei) sînt“). Forma *xcu* „(eu) vreau“ modelată după *jsu*, poate fi încadrată tot aci⁴.

Verbele de conjugarea a III-a și a V-a (după Bohuslav Havránek — Alois Jedlička⁵), au la persoana a 3-a pl. a indicativului prezent desinența *u*: (lung) sau *u* (scurt) vechi, de ex. *pracuju*: „(ei) lucrează“, *d' elaju*: „ei fac“ (uneori și „lucrează“, *poxazi(j)u* „provin“, *xod' iju* „ei umblă“, *variju* „(ei) fierb“, *piju*: „(ei) beau“, *daju*: „(ei) dau“, *volaju* „(ei) strigă, cheamă“, *nemaju* „nu au“, *vikladaju* „ei explică, spun“⁶ etc. Desinența persoanei a III-a pl. a indicativului prezent în *ú/u* are la bază, așa cum s-a mai spus aici, *-ot* sau *-et* din limba cehă veche. În vechea cehă, deci ar fi trebuit să dea *-út*, *-át*, iar după căderea consoanelor finale s-a ajuns la *volajú*⁷ etc. Pierderea cantității din desinența personală poate fi o evoluție mai nouă.

În încheiere subliniem că în cele expuse mai sus am vrut doar să scoatem în evidență, deocamdată, unele aspecte care caracterizează graiul din Clodopia ca făcînd parte dintre graiurile „moravo-slovace“ sau morave de sud-est¹ (în care există însă și elemente din alte graiuri morave ca cele *dolene* etc.)

НЕКОТОРЫЕ ХАРАКТЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ МОРАВСКО-СЛОВАЦКОГО ГОВОРА КЛОПОДИИ (БАНАТ)

(Резюме)

Во Введении дается краткая историко-географическая справка о жителях и самом местечке Клоподия, а также классификация и румынское название (предложенное автором) чешских говоров.

¹ Cf. Dušan Šlosar, *Dnešní rozdělení nářečí na východní Moravě*, în « Studie ze slovanské jazykovědy » p. 388. Aici se dă isoglosa persoanei I-a sg. a verbului *být* (i) „a fi“, *su/jsem* „eu sînt“; František Trávníček, *op. cit.*, p. 419; Jan Gebauer, *op. cit.*, III, partea a 2-a, p. 413.

² Cf. Jaromír Bělič, *op. cit.*, p. 170.

³ Vezi *Česká mluvnice*, Praha, 1963, p. 267 urm.

⁴ Cu privire la clasificarea verbelor în conjugări, vezi aici p. 289 nota 4 alineatul 2. După clasificarea lui Trávníček din *Mluvnice spisovné češtiny* I, Praha, 1951, p. 563, verbele date de noi se încadrează la conjugările I, IV, V, VI.

⁵ Cf. Antonín Dostál, *Nástin dějin českého a slovenského jazyka*, Praha, 1954 (rotaprint), p. 64, 131.

⁶ Din declarația locuitorilor cehi reiese că provin din localități așezate în sud-estul Moraviei. Astfel, unul dintre subiecții anchetați Ingr Jiří, colectivist pensionar, născut la 1886 declară: *Moi rodiči poxa: zeju z Moravi, z Vranovic... Naši bili z Vacenovic jak mu: j pan ta: ta bil (z) s Kš (ř) ebic, jedn' i z Hrušek...* „Părinții mei provin din Moravia, din Vranovice, așa cum bunicul meu era din Křebice, unii (provin sau sînt) din Hrušky „... Noi, am identificat pe harta ČSSR (Cehoslovaciei) 2 din localitățile amintite: Vranovice în raionul Břeclav în Moravia de sud-est, mai există și în raionul Příbram din Cehia sud-vestică; Hrušky se află la est de Břeclav.